

4. Barker, P. *The Eye in the Door* / P. Barker. — N. Y.: Plume, 1995. — 280 p.
5. Алексиевич, С. Цинковые мальчики / С. Алексиевич // Библиотека Максима Мошкова [Электронный ресурс]. — 2006. — Режим доступа: http://lib.ru/NEWPROZA/ALEKSIEWICH/aleksiewich.txt_Ascii.txt. — Дата доступа: 30.09.2013.
6. Barker, P. *Regeneration* / P. Barker. — New York: Plume, 1993. — 252 p.
7. Banita, G. *Plotting Justice: Narrative Ethics and Literary Culture after 9/11* / G. Banita. — Nebraska: University of Nebraska Press, 2012. — 375 p.

Інна Липницька (Київ)

РЕЦЕПЦІЯ МАНДРІВНОГО СЮЖЕТУ ПРО ЗАПРОДАЖ ДУШІ ЧОРТОВІ У БАЛАДІ П. ГУЛАКА-АРТЕМОВСЬКОГО «ТВАРДОВСЬКИЙ»

Питання трансформації світових сюжетів у національну літературу є одним з актуальних у сучасному літературознавстві. Увагу дослідників привертає рецепція, функціонування та специфіка модифікацій мандрівних тем, образів, сюжетів, мотивів, міфів у літературах різних народів. У цьому сенсі цікавими є міжлітературні взаємини кінця XVIII — початку XIX ст. — доби, пов'язаної із становленням романтизму, складними процесами макроструктурної перебудови художнього мислення, витворення нового типу словесності. Показовими є міжмистецькі комунікації слов'янських літератур, інспіровані важливими надзавданнями — якнайшвидше наблизити «свою» культурну свідомість до «іншої», більш пріоритетної в історико-культурному просторі. Такі процеси характерні для літератур, розвиток яких дещо «затримувався» через їх колоніальне становище (українська, білоруська, чеська, словацька, болгарська тощо). Пріоритетним стає уявлення, що національна свідомість здатна до історико-культурного «прориву», який надасть нові горизонти художнього мислення і дозволить стати в один ряд з «найбільш розвиненими» літературами. У цьому руслі розвивається українська література початку XIX ст., провідною рисою якої стає відкритість щодо культур інших народів, зокрема слов'янських, та народного естетичного досвіду, що сприяло виробленню в національному мистецтві слова самотньої художньої дикції, імперативу національної ідентичності.

Метою доповіді є осмислення специфіки трансформації та художнього моделювання мандрівного сюжету про продаж (запродаж, закляння) душі чорту в преромантичній баладі П. Гулака-Артемівського «Твардовський». У своєму дослідженні ми спираємося на дві позиції. Перша пов'язана з твердженням А. Нямцу та Л. Комарницької про інтеграцію традиційних структур у нову літературу, де останні виступають своєрідними ідейно-естетичними каталізаторами, суттєво трансформуючи причинно-наслідкові зв'язки і мотивацію того, що відбувається в реальній або художньо змодельованій дійсності, надаючи йому універсального онтологічного звучання [5]. Друга базується на розумінні того, що архаїчний сюжет договору з дияволом (запродаж душі чорту та ін.) згідно попереднього твердження, інтегруючись у національні літератури, модифікується та опрацьовується відповідно специфіки тієї чи іншої культури і

епохи. Відповідно поведінка диявола і людини в договірних ситуаціях, корелюється домінуючим світоглядом певного місця і часу.

Наукова рецепція балади П. Гулака-Артемівського має широку амплітуду в українському, польському та російському літературознавстві, представлена зокрема в працях С. Козака, А. Петляк, В. Жирмунського, І. Айзенштока, Г. Вервеса, П. Волинського, Б. Деркача, В. Івашківа, Т. Комаринця, Д. Наливайка, Є. Нахліка, І. Пільгука, П. Федченка, М. Яценка та ін. Однак позиції відомих дослідників ґрунтуються на висновках, що твір українського поета є або переробкою відомої балади польського романтика А. Міцкевича «Пані Твардовська», або її переспівом, або вільним перекладом. Лише М. Яценко зазначив, що балада «Твардовський» — оригінальний твір [2, с. 12]. Продовжуючи цю думку науковця, спробуємо довести, що преромантична балада П. Гулака-Артемівського — це авторський інваріант мандрівного сюжету.

Сюжет договору людини із дияволом має свою історію у європейських літературах, найвідоміша рецепція пов'язана з образом Фауста, актуалізується у слов'янських літературах [1; 3]. Харизматичний образ чорнокнижника, шляхтича Твардовського — польського Фауста, котрий залагоджує свої справи за допомогою нечистої сили, стає особливо популярним на зорі становлення романтизму, джерелом натхнення більшості польських митців цієї доби — А. Міцкевича, Я. Н. Камінського, Ю. І. Крашевського, Ю. Корсака, Г. Зелінського, Ю. Шуйського та ін. В російській літературі цей сюжет знаходить свою інтерпретацію в казках Левшина, поемі В. Жуковського «Дванадцять сплячих дів», яку автор наповнює містичними візіями, зміщуючи акцент на спокутування гріха грішника, який через заклання душі бісу, прирікає себе на муки, сповнені зловісним очікуванням кари. Така рецепція відомого сюжету кардинально різниться від польської та української інтерпретацій. Осмислення «диявольського контракту» як гріха зради людини собі і своєму народові лежить в основі оповідання «Сорочинський ярмарок» М. Гоголя. Найвідомішою інтерпретацією архаїчного сюжету в білоруській літературі є твір «Шляхтич Завальня, или Беларусь в фантастичних поєстовах» Я. Барщевського, що вибудовується на фольклорних переказах, казках, легендах.

Звернення у світовій художній літературі до образу Твардовського, його функціонування протягом XVII–XIX стст. на європейському просторі, що охоплює Німеччину, Польщу, Україну, дає підстави відносити цей образ та його трансформації до категорії традиційного сюжетно-образного матеріалу. Це один з «вічних образів» світової літератури, представлений також в українській народнопоетичній та писемній формах художнього слова. Разом з тим, одним із найпопулярніших демонологічних персонажів у світовій та українській літературах стає той, від кого веде родовід уся нечиста сила — чорт, адже у добу романтизму цей образ і загалом нечиста сила стали улюбленими персонажами світової літератури, що спричинило своєрідний «демонологічний» дискурс.

Особлива увага романтиків прикута до підсвідомого людини, до нерозгаданих таємниць буття, в ракурсі яких тема договору трактується як спокуса, що сходить зовні та переосмислюється в аспекті діалектики боротьби

між добром і злом в душі людини. Тепер розуміння абсолютного зла, притаманне попередній літературній традиції, стає відносним, портрет лиходія мікшується або й зовсім втрачає риси зла. Саме таким постає чорт у баладі «Пані Твардовська» А. Міцкевича, котрий скористався декількома джерелами для створення своєї балади — «Народною книгою» Й. Шпіса та німецькою літературною обробкою цього сюжету, польськими народними переказами про польського Фауста пана Твардовського та їх національною рецепцією. Поза тим його балада є цілком оригінальним твором. Відомий сюжет продажу душі чорту, А. Міцкевич опрацював у романтико-гумористичному стилі, спираючись не лише на народний варіант переказу про Твардовського, але й використавши народну мову. Цікавою є інтерпретація автором перемоги героя над чортом. В інтерпретації Міцкевича вона стала можливою завдяки неординарним здібностям пана Твардовського. Автор наділяє персонажа ідеальними рисами книжного героя (шляхтича-лицаря) — честь, вірність слову, та популярного в національному епосі народного героя Лешка Попелюша — хитрість, винахідливість.

Балада А. Міцкевича була відома в українських літературних колах, і П. Гулак-Артемівський, який цікавився польською культурою, перекладав твори польської літератури, не міг не зацікавитися цим новим для літературної традиції інтерпретуванням відомого сюжету і мандрівного образу. Окрім того, як і на теренах Польщі, легенда про чорнокнижника Твардовського у ХУІІІ ст. була досить поширеною в українській усній народній творчості. «Герой баллады и его союз с бесом, известны не менее в Польше и за Днепром, как и в Малороссии и Украине: рассказы об удалстве Твардовского, об его приключениях слушаются с неослабным любопытством, и простолюдины поселяне в досужные часы», — зауважував редактор журналу «Вестник Европы» М. Каченовский у передмові до першої публікації балади П. Гулака-Артемівського [2, с. 12]. Підтвердженням цього є зауваження М. Драгоманова щодо фольклористичних записів сюжету про продаж душі чорту та образу Твардовського у збірниках П. Чубинського та дослідженнях О. Кістяківського [3], а також художні рецепції сюжету початку ХІХ ст. Зразком художньої обробки мандрівного сюжету є віршована казка П. Білецького-Носенка «Невозможное, чего сам бис не здужа зробишь», баладах І. Срезневського «Корній Овара», Л. Боровиковського «Ледащо», А. Метлинського «Підземна церква» та ін. Своєрідною трансформацією архетипного сюжету про заклання душі нечистому й фольклорно-літературного образу Твардовського є преромантична балада українського письменника П. Гулака-Артемівського, літературна діяльність якого перебувала в орбіті новацій національного мистецтва слова.

Добра гуманітарна освіта, глибокі знання класичного мистецтва, пародійна шкільна субкультура, знання національної міфології та новітніх тенденцій у європейській літературі, зокрема польській, стало основою інтерпретації відомого сюжету П. Гулаком-Артемівським.

Беручи за основу відомий фольклорно-літературний сюжет, український поет концептуально його змінює, навіть визначає жанр цього твору як «малороссийская баллада». Такий підхід до протосюжету підтверджується власною

програмою П. Гулака-Артемівського, в якій він заперечує «дух слепой подражательности», котрий «велит нам отрекаться от духа обычаев, характера, простоты нравов и самого языка почтенных предков наших» [6, с. IX]. Поет надає мандрівному сюжету національного колориту, знайшовши оригінальні художні рішення: фабула розгортається в українському просторі, події оцінюються з позицій народної моралі, наповнившись духом національної історії, подробицями народного побуту, назвами гідронімів і топонімів тощо.

П. Гулак-Артемівський у своїй баладі спирався не стільки на німецько-польські літературні обробки образу Фауста-Твардовського, скільки на трагедійні канони української літератури, зокрема «Енеїди» І. Котляревського. Саме тому героєм його твору є не пан чи шляхтич, а герой національного епосу — козак. Козак, наділений справжніми чеснотами, був героєм ще барокової літератури, в бурлескному гумористичному плані постає цей образ в анонімному творі кінця ХУІІІ ст. «Марко Пекельний», герой якого має амбівалентне звучання: з одного боку, характеризується негативно (ледар, п'яниця, грубіян, волоцюга, розпусник), а з іншого — здатний, якщо необхідно, виявити сміливість, дотепність, розважливість та рішучість, зокрема, коли йдеться про викурювання чортів з пекла; героїзований він у козацьких літописах та «Історії Русів», в яких підноситься до образу доблесного лицаря. Героєм першого художнього твору нової української літератури «Енеїди» І. Котляревського став оспіваний в усній народній поетичній творчості образ українського козака, котрий, відчувавши відповідальність перед людьми й Богом за свій вибір, виявляє найкращі людські якості — гідність, мужність, силу волі, відвагу, кмітливість, вірність батьківщині і слову, уособлює уявлення про справжнього героя-богатиря. Логічно, що саме цей образ і обирає для своєї балади Гулак-Артемівський. Причому у баладі постає герой, котрий не просто знається з нечистою силою, не боїться її, а швидше використовує у власних інтересах. В українських переказах такою здатністю володіли козаки-характерники.

Балада П. Гулака-Артемівського імпонувала А. Міцкевичу більше, ніж його власний твір, оскільки українська версія більше відповідала естетичним надзавданням романтизму: передачі духу нації, специфіки її світобачення, оптимістичного погляду на життя, іронічного ставлення до реалій дійсності, була наповнена народним звичаєвим матеріалом, народною лексикою і фразеологією.

П. Гулак-Артемівський прагне не стільки описати те, що відбувається з героєм, скільки відтворити картинку народного життя. Відомий український етнограф П. Чубинський у своїх записах підкреслював, що по селах до корчми «сходяться в години дозвілля чоловіки і жінки і заводять дружні бесіди із знайомими і приятелями. Сюди сходяться більше з метою людей подивитись і себе показати. В корчму приходять музиканти, збираються парубки і дівчата, для яких у дні свят музика єдина забава». Читаємо у баладі Гулака-Артемівського: *«Нуте, хлопці! — швидко, шпарко! // Музики, заграйте! // Гей, шинкарю, гей, шинкарко, // Горілки давайте!» // Ріжуть скрипки і бандури, Дівчата гопцюють; // Хлопці, ніт аж лється з шкури, // Коло їх гарцюють. // Бряжчать чарки, люльки шкварчать, // Шумує горілка; // Стук, гармидер,*

свистять, кричать, // *Голосить сопілка*» [2, с. 53]. У дусі національної традиції бурлеску автор передає атмосферу гуляння, де насолоджується життям не лише герой, але й усі, хто з певних причин в цей час перебуває поряд з ним. Та й загалом українська балада насичена веселими епізодами з життя народу, створеними з надзвичайним гумором. Сміх у баладі має також національний характер, спирається на національну сміхову культуру. Сміх є й основним засобом естетичної оцінки образу чорта, виписаного в народно-поетичній традиції. Порівняймо портрет чорта у виконанні П. Гулака-Артемовського та опис його зовнішності з народних переказів:

<p><i>Ніс — карлючка, рот свинячий Гиря вся в щетині; ніжки курячі, собачий хвіст, ріжки цапині</i> [2, с. 55].</p>	<p><i>«Чорта представляють собі як чорного чоловіка з крюкуватим носом, із двома рогами, з кігтями на руках, ліктях, колінах і ногах... Чорт має собачу морду, загнений хвіст. Кігті на руках і ногах, а роги закриває щільно круглим капелюхом із широкими крисами»</i> [7, с. 185].</p>
---	---

Звертаючись до фольклорної поетики і народної мови, письменник вдало застосовує стильові прийоми (символи, гіперболізовані метафори, звукописи, емоційний розмовний діалог тощо), просторічну лексику. Балада написана коломийковим віршем. Мова її емоційно насичена, вона відбиток чуттєвого переживання дійсності.

Балада «Твардовський» П. Гулака-Артемовського — це ще один аргумент на користь утвердження культурної автономії українського життя, де модифікований мандрівний мотив виступає важливим елементом творення образу самотнього українського світу.

Спираючись на сюжетний каркас польської балади, П. Гулак-Артемовський, створює цілком оригінальний твір, тісно пов'язаний з національною міфологією, етнографією, травестійною традицією, новітніми тендерціями в літературі, започаткувавши один із канонів національного героя романтичної літератури. Таким чином, балада П. Гулака-Артемовського «Твардовський» є не перекладом чи переспівом твору А. Міцкевича, а інтерпретацією мандрівного сюжету відповідно до національної традиції.

Література

1. Багно, В. Е. Договор человека с дьяволом в «Повести о Савве Грудцыне» и в европейской литературной традиции / В. Е. Багно // ТОДЛ Института русской литературы им. А. С. Пушкина АН СССР. — Т. XL. — Л., 1985. — С. 364–372.
2. Гулак-Артемовський, П. Поетичні твори. Повісті та оповідання / П. Гулак-Артемовський, Є. Гребінка. — К., 1984. — 606 с.
3. Драгоманов, М. П. Малорусские предания и рассказы / М. П. Драгоманов. — К., 1876. — 436 с.
4. Журавель, О. Д. Сюжет о договоре человека с дьяволом в древнерусской литературе. — Новосибирск, 1996. — 234 с.
5. Нямцу, А. Є. Традиційні образи у літературному контексті / А. Є. Нямцу, Л. М. Комарніцька // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Випуск 24. — Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. — 480 с.
6. Речи, произнесенные в торжественном собрании императорского Харьковского университета. — Харьков, 1828. — XXXII с.

7. Чубинский, П. Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край / П. Чубинский. — СПб., 1872. — Т. 1. — 224 с.

Віта Ягушкіна (Донецьк)

ХУДОЖНЯ РЕЦЕПЦІЯ ІСТОРИЧНИХ БАЛАД У ЛІРО-ЕПОСІ М. КОСТОМАРОВА

Балада посідає почесне місце серед пісенних жанрів українського фольклору. Популярність її зумовлена жанровими ознаками: головними героями постають звичайні люди, які потрапляють у складні життєві ситуації, напружений розвиток дії та трагічна розв'язка, що не лишає байдужих. Розробляючи класифікацію українських балад, О. І. Дей поряд із баладами про кохання та дошлюбні взаємини, сімейні драми виділяє історичні балади, що охоплювали «сферу історичного життя народу — його боротьбу з ханськими кримсько-татарськими та султано-турецькими завойовниками» [2, с. 30]. Саме цей цикл про героїв, захисників рідної землі від іноземних поневолювачів, викликає зацікавлення в поетів-романтиків, у творах яких артикулювалися патріотичні ідеї.

Ще у студентські роки М. Костомаров виявив зацікавлення історією та фольклором. Автор зізнавався, що «полюбив історію більш за все, і з того часу із захватом вдався до читання і вивчення історичних книжок» [7, с. 443]. З першими зразками народної пісенності, які вразили його поетичною довершеністю, він познайомився у збірниках М. Цертелева «Опыт собрания старинных малороссийских песней», М. Максимовича «Малоросійські пісні» та І. Срезневського «Запорозька старовина». Ці дві обставини спонукали його до особистих спроб у жанрі літературної балади.

Хоча аналізу художньої спадщини М. Костомарова присвячено чимало літературознавчих досліджень, проте біографічний компонент у них переважно витісняє літературознавчий аналіз. Ю. Пінчук, зокрема, дає загальну характеристику поетичному доробку письменника: «Художні твори М. І. Костомарова збагатили українську літературу волелюбними мотивами й нотами громадського протесту. Це пов'язано із творами, уособленням яких є «Запорожская старина» Ізмаїла Срезневського» [9, с. 55]. Дослідник наголошує на історико-етнографічній спрямованості творів М. Костомарова, проте поетичний доробок лишає поза увагою, що характерно і для сучасних досліджень. Звертаючись до балад письменника, Я. Козачок наголошує, що «поєднання контамінованих народнопісенних рядків з авторськими творить достатньо гармонійну сув'язь, де кожен елемент є позитивним тлом для іншого» [5, с. 11]. Проблемам поетики трансферентності у творах письменника присвячує статтю Р. Крохмальний, у ній автор зосереджує увагу на рецепції народнопісенних образів та символів М. Костомаровим [8]. З урахуванням зазначених досліджень простежимо специфіку рецепції функціональних елементів історичних балад у ліро-епосі письменника на рівні мотивів, образів та мовних компонентів поетики.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ

**СЛАВЯНСКІЯ ЛІТАРАТУРЫ
Ў КАНТЭКСЦЕ СУСВЕТНАЙ:**
да 900-годдзя Кірыла Тураўскага
і 200-годдзя Тараса Шаўчэнкі

Матэрыялы XI Міжнароднай навуковай канферэнцыі

Мінск, 24–26 кастрычніка 2013 г.

У дзвюх частках
Частка 2

МІНСК
РІВШ
2013

УДК 821.16.09(06)
ББК 83.3(0)41я431
С 47

Рэкамендавана
саветам філалагічнага факультэта
(праатакол № 3 ад 21 лістапада 2013 г.)

Рэцэнзенты:

доктар філалагічных навук, прафесар *І. В. Саверчанка*;
кандыдат філалагічных навук, дацэнт *П. В. Васючэнка*

С 47 **Славянскія** літаратуры ў кантэксце сусветнай: да 900-годдзя
Кірыла Тураўскага і 200-годдзя Тараса Шаўчэнкі : матэрыялы
XI Міжнар. навук. канф., Мінск, 24–26 кастр. 2013 г. У 2 ч. Ч. 2 / пад
рэд. Т. П. Казакавай. – Мінск : РІВШ, 2013. – 408 с.
ISBN 978-985-500-707-5.

У зборнік увайшлі артыкулы, прысвечаныя актуальным праблемам сучаснай літаратуразнаўчай і лінгвістычнай навукі, літаратурнай і моўнай адукацыі: літаратурная спадчына Кірыла Тураўскага і тэндэнцыі развіцця старажытнай і новай беларускай літаратуры; творчасць Тараса Шаўчэнкі і дыялог славянскіх літаратур; нацыянальная карціна свету ў літаратурнай класіцы, міфалогіі і фальклоры; праблемы рэцэпцыі і інтэрпрэтацыі літаратурнага тэксту, традыцыі і наватарства ў сучасным літаратурным працэсе; мастацкі тэкст у лінгвістычным і метадалагічным дыскурсе.

Адрасуецца навукоўцам, студэнтам і выкладчыкам УВА, а таксама ўсім, хто цікавіцца развіццём славянскіх літаратур.

УДК 821.16.09(06)
ББК 83.3(0)41я431

ISBN 978-985-500-705-1
ISBN 978-985-500-707-5 (Ч. 2)

© Афармленне. ДУА «Рэспубліканскі
інстытут вышэйшай школы», 2013

ЗМЕСТ

СЕКЦЫЯ 5

Руская літаратура ў міжкультурным дыялогу

<i>Ивинский А.</i> Литературная политика Екатерины II: к вопросу о французских подтекстах журнала «Всякая всячина»	3
<i>Йолкіна Л.</i> Проблема впливу української літератури й фольклору на розвиток словесного мистецтва Росії у XVI–XVIII століттях в науковій рецепції В. Перетца.....	8
<i>Яницкая С. Ю. Н. Тынников</i> о жанре романа в русской поэзии	14
<i>Кистанова А.</i> Жанровые диффузии одической поэзии М. Муравьева	18
<i>Зіневич Л., Красавіна В.</i> Образ українського козацтва в історичному дискурсі XIX століття (на матеріалі історичної прози М. Гоголя та П. Куліша)	23
<i>Пілат К.</i> Смеховая культура і яе выяўленне ў прозе Якуба Коласа і Мікалая Гоголя.....	29
<i>Кузнецова Д.</i> Лунный код в изображении А. Блока в очерке З. Гиппиус «Мой лунный друг»	31
<i>Глазман Л.</i> Созидание человеком себя и мира в рассказах Л. Н. Андреева.....	34
<i>Горбачев А.</i> Конфликт в «Маленькой трагедии» А. С. Пушкина «Скупой рыцарь»	39
<i>Шпаковский И.</i> Рассказ «Иоанн Рыдалец» И. Бунина в контексте агиографических традиций	44
<i>Крикливец Е.</i> Категория художественного времени в прозе В. Астафьева и В. Козько	48
<i>Барысюк Т.</i> Нацыянальныя вобразы свету і чалавека ў паэзіі Яўгенія Еўтушэнкі (1986–1995 гады).....	52
<i>Симонова Т.</i> Новые тенденции в современной художественной документалистике	58
<i>Тверитинова Т.</i> Усадебный текст в творчестве Б. Акунина.....	63
<i>Скоропанова И.</i> Полинациональный дискурс в цикле романов Хольма Ван Зайчика «Плохих людей нет (Евразийская симфония)»	67
<i>Кабылкова А.</i> Проблема личной ответственности в рассказах В. Н. Крупина «Женя Касаткин» и Лян Сяошэна «Лейка»	72
<i>Толчикова Л.</i> Философские аспекты бытия в поэзии И. Журбина	75
<i>Серёда И.</i> Творчество В. Маканина за рубежом	80

СЕКЦЫЯ 6

Актуальныя праблемы развіцця замежнай літаратуры

<i>Комаровская Т.</i> Истоки феминизма: роман Джейн Смайли «Частная жизнь»	86
<i>Гронская В.</i> Новая інтэрпрэтацыя жаночых персанажаў сярэднявечнага эпасу ў «Нібелунгах» Моруца Рынке.....	89
<i>Сенькова О.</i> Чеховские традиции в «Новой Дrame» Гарольда Пинтера.....	92
<i>Халипов В.</i> Образ советского Минска в романе Стивена Кинга «22/11/63».....	97
<i>Ламеко Н.</i> Художественное своеобразие сборника рассказов Леонгарда Франка «Человек добр».....	100
<i>Первушина Л.</i> Музыкальный компонент в творчестве Дойны Галич Барр: романы «Колокола и ветер», «Дом разбитых зеркал»	105
<i>Позняк Е.</i> История России в творчестве Ярослава Гашека	110
<i>Хайдер А.-Г. Х. М.</i> Сравнительный анализ пьес А. П. Чехова «Вишневый Сад» и Б. Шоу «Дом, где разбиваются сердца».....	113
<i>Гинак Е.</i> Проблема художественного освоения действительности в романе У. Эко «Баудолино».....	117
<i>Велюго О.</i> Гендерная идентичность субъекта любовного дискурса в романе И. Макьюэна «Сладкоежка»	122
<i>Шахназарян Н.</i> Интерпретации классического текста («Кристабель» С. Т. Колриджа).....	127
<i>Разумовская О.</i> Ревизионистское прочтение романа Шарлотты Бронте «Джейн Эйр» в современной англоязычной прозе	132
<i>Хоха С.</i> Гипотеза о трагическом будущем человечества в повести Уильяма Голдинга «Повелитель мух».....	136
<i>Кучеровская-Марцевая В.</i> Образ писателя в творчестве Антонио Табукки	141
<i>Барысеева А.</i> Феномен «рэальнага вымыслу» ў раманах Э.-Э. Шміта «Евангелле паводле Пілата» і Л. Рублеўскай «Сутарэнні Ромула»	146
<i>Завадская А.</i> Межтекстовые отношения фрагментов Библии и романа М. Турнье «Каспар, Мельхиор и Бальтазар»	150
<i>Климович Е.</i> Ограничение и клинамен в эстетике УЛИПО	153
<i>Ленькова О.</i> Эпистолярный роман в белорусской и французской прозе рубежа XX–XXI веков: попытка типологического анализа.....	156
<i>Абрасім Д.</i> Апавядальная спецыфіка пражайчнага цыкла Бруна Шульца «Цынамонавыя крамы»	161

Вострыкава А. Адметнасць гістарычнай прозы Ёзафа Томана
(на прыкладзе рамана «Пасля нас хоць патоп») 166

СЕКЦЫЯ 7

Праблемы рэцэпцыі і інтэрпрэтацыі літаратурнага тэксту

Просалова В. Украінскі поетичні версіі карціны Арнольда Бекліна
«Острів мертвих» 171

Рагачэўская М. «Ацялесненая свядомасць» у творах пра вайну: новыя
магчымасці рэцэптыўнага аналізу тэкста (на прыкладзе «Дарогі прыві-
даў» П. Баркер і «Цынкавыя хлопчыкі» С. Алексіевіч)..... 175

Ліпніцкая І. Рэцэпцыя мандрівнага сюжэту про запродаж душі чортові
у баладі П. Гулака-Артемовскаго «Твардовський»..... 181

Ягушкіна В. Художня рэцэпцыя історычных балад у ліроепосі
М. Костомарова..... 186

Кавальчук В. Рэалізацыя культурна-ментальнай апазіцыі «Свой – чужы»
ў аповесці В. Быкава «Трэцяя ракета»..... 190

Забалотная І. Янка Брыль і Алесь Адамовіч у выяўленні канцэпту
«вайна»: універсальны і нацыянальны кантэкст 194

Гук Е. Концепцыя автора и героя в романе Веслава Мысливского
«Голый сад» 198

Лыніша В. Аповесць Васіля Быкава «У тумане» і яе экранізацыя 203

Часнок І. Раман М. Гарэцкага «Віленскія камунары» ў асэнсаванні
даследчыкаў беларускай літаратуры..... 207

Хмяльніцкі М. Рэцэпцыя асобы і творчасці С. Пясецкага ў Беларусі:
праз межы і ідэалагічныя кардоны..... 212

Раішэтнікава Н. Чалавек у эстэтычнай сістэме Карэла Кластэрмана 216

Шода М. Януш Корчак «Кароль Мацюсь Першы»: праблемы пераства-
рэння і адаптацыі 219

Гуцько В. Мастацкі вобраз здрадніцтва ў творах Уладзіміра Карат-
кевіча 224

Супранкова Т. Фаўсцыяна ў творчасці У. Караткевіча..... 228

Сединина-Барковская Ю. Античные мифологические реминисценции
и экологическая проблематика современной фантастической литературы
(на материале произведений Т. Пратчетта, А. Сапковского и О. Гро-
мыко) 233

Покало А. Модель героя в монодрамах Н. Коляды («Родимое пятно»,
«Американка») и Д. Балыко («Pine bar»)..... 238

СЕКЦЫЯ 8

Традыцыі і наватарства ў сучасным літаратурным працэсе

- Лявонава Е.* Мастацкія пошукі В. Някрасава і В. Быкава ў святле творчасці Э. М. Рэмарка..... 243
- Воінава-Страха М.* Дыялагічная сувязь жанравых традыцый і наватарства ў сучаснай беларускай нацеле (на прыкладзе творчасці У. Сцяпана)..... 248
- Логунувская Е.* Вампірычная парадигма в современной культуре: обусловленность популярности произведений вампирской тематики спецификой человеческой психики 252
- Бабенко М.* Образ любові в сучасній украінській філасофській лірыці: спецыфіка модыфікацый..... 255
- Алейнік Л.* Сучасная літаратура для дзяцей і юнацтва як сродак сацыялізацыі (на прыкладзе твораў Валерыя Гапеева) 259
- Караткевіч В.* Спецыфіка вобразнай сістэмы драматургічных твораў Пятра Васючэнкі для дзяцей (на матэрыяле зборніка «Маленькі збраяносец») 264
- Марозава С.* Сакралізацыя выявы як асаблівасць экфрасіса ў аповесці Віктара Карамазава «Брама»..... 269
- Погорелова О.* Особливості «Чужого слова» в поезіі О. Ірванця 269
- Масарэнка Ю.* Сучасны беларускамоўны тэкст як аснова літаратурна-мастацкага твора 278
- Біруля К.* Мастацкія асаблівасці жанру дэтэктыва ў творах Людмілы Рублеўскай 283
- Гончарова-Грабовская С.* Інтэрпретацыя «чужого сюжета» в пьесах А. Курейчыка и Н. Рудковского..... 288
- Карнава Л.* Кузьма Чорны і Іван Пташнікаў: канцэпцыя часу 293
- Мятліцкая Г.* Архетып святла ў лірыцы Яўгеніі Янішчыц 297
- Козіч В.* Псіхалагічныя аспекты быцця чалавека (па старонках твораў Андрэя Федарэнкі)..... 302
- Трунін С.* Постмадэрнізм у сучаснай беларускай літаратуры: раман А. Бахарэвіча «Сарока на шыбеніцы» 306
- Урысь Т.* Тенденцыі развітку сучасной украінскай літаратуры перыяду 90-х рокаў ХХ — пачатку ХХІ століття..... 310
- Зайцева К.* Сучасна білоруська проза для підлітків: конструювання наратывной моделі 313
- Летшьева Е.* «Некритическая» экзистенциальная ситуация в пьесах конца ХХ — начала ХХІ века (русско-белорусские литературные взаимосвязи) 318
- Полукошко О.* Национальная история в прозе белорусских русскоязычных писателей второй половины ХХ века 323

Чернишова М. Ціннісны аспект прозы М. Матіос (на матэрыялі творів «Життя коротке, щоб казати “Ні”», «Щоденник страченої» та «Майже ніколи не навпаки») 327

Секцыя 9

Мастацкі тэкст у лінгвістычным і метадалагічным дыскурсах

- Зыкова Г. Машинопись и компьютерный набор как способы авторской фиксации текста: какие текстологические проблемы они могут породить? (из опыта посмертных изданий стихов Вс. Н. Некрасова)..... 332
- Бадзевіч З. Дзеяслоў у мове паэтычных твораў Цёткі 334
- Ніжнік Г., Якуба С. Назоўнікавыя і прыметнікавыя фразеалагізмы з негатыўнай характарыстыкай чалавека ў беларускай і польскай мовах: анімалістычны код..... 337
- Кныш Л. Невербальныя сродкі ў мастацкім дыялогу: тэмбр і тэмп маўлення ў складзе аўтарскай рэмаркі 342
- Маюк Е. Лексико-семантические характеристики имплицитной объективации полной мощности множества в белорусских и английских паремиях 346
- Квачек А. Способы выражения авторской позиции в романе Ж.-М. Г. Леклезю «Пустыня»..... 349
- Любецкая К. Аб зменах у беларускай тэрміналогіі..... 352
- Дорогокупец О. Белорусская историческая проза XX–XXI веков (на занятиях по белорусоведению для иностранных стажеров)..... 355
- Светашиёва Т. Новые возможности игры в интернет-пространстве в русской поэзии конца XX века 359
- Антипова А. Изучение русской литературы и предметный учебник в современном информационно-образовательном пространстве..... 364
- Лявонава П. Асаблівасці вывучэння роднай літаратуры студэнтамі-культуролагамі 369
- Белакурская Ж., Белакурскі В. Роля мастацкага тэксту ў фарміраванні нацыянальна арыентаванай асобы 371
- Саматыя І., Саматыя Р. Арганізацыя праектнай дзейнасці на ўроках мовы і літаратуры..... 374
- Макарэвіч А. Вывучэнне твораў беларускай дзіцячай літаратуры: урокі дадатковага чытання і творчыя работы ў VII класе (чацвёрты блок урокаў)..... 380
- Дылеўская В. Асаблівасці вывучэння творчасці Тараса Шаўчэнкі ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі 385

<i>Пухальская М.</i> Хрысціянскія ценнасці ў змесціве хрэстаматый па гісторыі словеснасці ў гімназіях і рэальных училищах Беларусі пачатку ХХ стагоддзя (1900–1917 гады).....	387
<i>Шаранова А.</i> Вывучэнне творчасці Алеся Якімовіча ў кантэксце вучэбнай дысцыпліны «Сусветная і айчынная дзіцячая літаратура»: тэарэтычна-жанравы аспект	389
<i>Шматкова І.</i> Моўна-стылёвыя асаблівасці ўвасаблення вобразаў маці і дзіцяці ў лірыцы беларускіх паэтаў другога палова ХХ стагоддзя.....	393
<i>Хальпукова Е.</i> «Літаратура на экране» ў замежнай аўдыторыі (з вопыта прэпадавання)	398
<i>Барковіч А.</i> Корпус тэкстаў у філалагічным дыскурсе	401

Навуковае выданне

**СЛАВЯНСКІЯ ЛІТАРАТУРЫ
Ў КАНТЭКСЦЕ СУСВЕТНАЙ:
да 900-годдзя Кірыла Тураўскага
і 200-годдзя Тараса Шаўчэнкі**

Матэрыялы XI Міжнароднай навуковай канферэнцыі

Мінск, 24–26 кастрычніка 2013 г.

У дзвюх частках

Частка 2

У аўтарскай рэдакцыі

Адказны за выпуск *Т. П. Казакова*

Камп'ютарная вёрстка *Г. К. Карнава, Т. С. Кохан*

Дызайн вокладкі *В. П. Крычко*

Падпісана да друку 30.12.2013. Фармат 60×84/16.

Папера афсетная. Рызаграфія.

Ум. друк. арк. 23,72. Ул.-выд. арк. 35,19. Тыраж 98 экз. Заказ 109.

Выдавец і паліграфічнае выкананне

дзяржаўная ўстанова адукацыі

«Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы».

ЛВ № 02330/0548535 ад 16.06.2009.

Вул. Маскоўская, 15, 220007, г. Мінск.